

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Aşağıdaki sorularımın, İçişleri Bakanı Süleyman Soylu tarafından Anayasa'nın 98. ve TBMM İçtüzüğü'nün 96 ile 99. maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.
06.03.2023

Meral DANIŞ BEŞTAŞ
HDP Grup Başkanvekili
Siirt Milletvekili

4539 sayılı Doğal Afet Bölgelerinde Afetten Kaynaklanan Hukuki Uyuşmazlıkların Çözümüne ve Bazı İşlemlerin Kolaylaştırılmasına İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabulü Hakkında Kanun'un 4 üncü maddesi uyarınca *"Doğal afete maruz kalanları ilgilendiren veraset belgelerinin alınmasında öncelikle resmi kayıtlar esas alınır. Resmi kayıt bulunmaması halinde diğer muteber deliller ikame edilir. Dolayısıyla öncelikle ölümün nüfus siciline kaydı gereklidir. Nüfus siciline ölümün kaydı için ölüm olayı, ilgili yönetmeliğe göre düzenlenen ölüm belgesiyle on (10) gün içinde nüfus sicil müdürlüğüne bildirilir. Doğal afetlerde vali veya kaymakam tarafından görevlendirilen memurlar ölümü bildirmekle yükümlüdür."*

Eğer kişinin cesedine ulaşılammış ancak öldüğü düşünülüyorsa bu hâlde duruma göre ölümüne kesin gözle bakılan bir olayda kaybolduğu kabul edilerek **"ölüm karinesi"** hükümleri uygulanır. Ancak kişinin enkazdan sağ çıkmış olması ihtimal dahilinde ise bu hâlde **"gaiplik"** karinesi hükümleri uygulanır.

Nüfus Hizmetleri Kanunu'nun 32. maddesine göre **"Bir kimse ölümüne kesin gözle bakılmayı gerektiren durumlar içinde kaybolursa, cesedi bulunamamış olsa bile müracaat edilen yerin mülkî idare amirinin emri ile ölüm tutanağı düzenlenerek ölüm olayı işlenir. Bu madde uyarınca işlem yapılabilmesi için ölüm karinesi bulunan kişinin alt veya üst soyundan bir kişinin ya da kardeşlerinin, bunlar yoksa mirasçılarının dilekçe ile başvurarak olayı belgelendirmeleri ya da yetkili makamların durumu resmî bir yazı ile nüfus müdürlüğüne bildirmeleri gereklidir"** Böyle bir durumda öldüğü düşünülen kişinin altsoyundan veya üstsoyundan bir kişi, kardeşleri, yoksa mirasçıları nüfus müdürlüğüne herhangi bir süre geçmesini beklemeden yazılı olarak başvurabilir.

Eğer kişinin ölümüne kesin gözle bakılmıyorsa Türk Medeni Kanunu'nun 32. maddesine göre **"Ölüm tehlikesi içinde kaybolan veya kendisinden uzun zamandan beri haber alınamayan bir**

kimsenin ölümü hakkında kuvvetli olasılık varsa, hakları bu ölüme bağlı olanların başvurusu üzerine mahkeme bu kişinin gaipliğine karar verebilir". Dolayısıyla böyle bir durumda mirasçı olabilecek kişiler kaybolan kişinin son yerleşim yerindeki Sulh Hukuk Mahkemesine en erken depremten itibaren bir (1) yıl sonra başvurabilir. Altı (6) ay arayla iki kez ilan verildikten sonra kişinin yaşayıp yaşamadığı hakkında bilgi edinilemezse gaiplik kararı verilir ve ölüme bağlı haklar gaibin ölümü ispatlanmış gibi kullanılır.

Depremde aynı aileden birden fazla kişinin ölmesi hâlinde, hangi aile üyesinin daha önce öldüğü tespit edilemezse, "birlikte ölüm karinesi" geçerli olur. Türk Medeni Kanunu'nun 29. maddesine göre "Birden fazla kişiden hangisinin önce veya sonra öldüğü ispat edilemezse, hepsi aynı anda ölmüş sayılır". Aynı anda ölmüş sayılmaları hâlinde ölen kişiler bir birine mirasçı olamaz.

Hukuki durum yukarıda arzettiğimiz şekilde olmasına mukabil mevcut durumda depremde ölen kişilerin defnedildikleri ve buna dair defin belgesini ibraz ettikleri halde nüfustan düşürülmediklerine dair çok sayıda örnek yaşanmaktadır. Bu konuda çokça hukuki yardım talebi tarafıma da gelmiş olup depremin etkisinin çokça hissedildiği İskenderun ilçesinde nüfus kayıtları incelendiğinde yaşamını yitirmiş olan yurttaşların "sağ" gözüktüğü ifade edilmektedir. Bu nedenle yaşamını yitirenlerin yakınları veraset ilamı alamamakta ve yürütecekleri hukuki yollarda tıkanma yaşamaktadırlar.

Bu bağlamda;

- 1- 6 Şubat 2023 günü itibariyle deprem bölgesini kapsayan il ve ilçelerde kaç ölüm nüfusa işlenmiştir?
- 2- 6 Şubat 2023 günü itibariyle deprem bölgesini kapsayan il ve ilçelerde kaç ölüm karinesi nüfusa işlenmiştir?
- 3- 6 Şubat 2023 günü itibariyle deprem bölgesini kapsayan il ve ilçelerde kaç kişi yakınlarına ait veraset ilamı almıştır?
- 4- 6 Şubat 2023 günü itibariyle deprem bölgesini kapsayan il ve ilçelerde kaç kişinin öldüğü tespit edilmiştir? Yaşamını yitirenlerin tamamının nüfus kayıtlarından düşürülme işlemi yapılıp yapılmadığı incelenmiştir midir?
- 5- Nüfustan düşürülme işlemi yapılmayan kişi sayısına dair veriler ne şekildedir?
- 6- Nüfustan düşürülme işlemlerinin yapılmama gerekçesi nedir?
- 7- 4539 sayılı Doğal Afet Bölgelerinde Afetten Kaynaklanan Hukuki Uyuşmazlıkların Çözümüne ve Bazı İşlemlerin Kolaylaştırılmasına İlişkin Kanun Hükmünde Kararnamenin Kabulü Hakkında Kanun'a rağmen neden nüfustan düşürülme işlemleri yapılmamakta yahut geciktirilmektedir?
- 8- Nüfustan düşürülme işlemlerinin gerçekleştirilmemesi durumunda olası sakıncalar değerlendirilmiş midir?
- 9- Nüfustan düşürülme işlemlerinin gerçekleştirilmemesinden ötürü doğacak zararların ve hak kayıplarının telafisinin sağlanmasına dair hangi önlemler alınacaktır?
- 10- Öldüğü defin belgesi ile sabit olduğu halde nüfus kayıtlarında "sağ" gösterilmelerinin izahı nedir? Bu durumdan fayda sağlayacak olan kişilerin olabileceği nazara alındığında bu hukuk dışı uygulamanın önlenmesine dair derhal bir çalışma yürütülmesi gündeminizde olacak mıdır?